

TANÍTÁSOK

I. OSZTÁLY.

Beszéd- és értelemgyakorlat

A tanítás tárgya: Segítsünk a szegényeken!

Nevelési cél: A könyörületesség érzésének felkeltése, fokozása.

I. Hangulat-keltés. Mit hoztatok uzsonnára gyermekek? Ki készítette el ezt a finom tizórait? Miért hoztatok magatokkal ezt is? Hát annyira megéheztek itt, az iskolában? Történt-e már, hogy valaha elfelejtették elhozni a tizórait? Mit éreztek akkor? De vajjon mindnyájan hoztatok tizórait? Kik nem hoztak? Miért nem? Látjátok, gyermekek, bizony ma nem minden szülő tud gyermekének uzsonnát csomagolni. Nem baj, kis fiam, azért te sem maradsz éhen! Nézd csak, nekem ugyanis nagy darab kenyérem van, szívesen megosztom veled a szünetben. Jöjj majd hozzám a csöngetés után. (A gyermekek is adakoznak szegényebb társaiknak). Látjátok, gyermekek, a jó Istennek nagyon tetsző dolgot cselekedtetek. Aki megszanja az éhezőket, az a jó Jézuskát segíti, mert ő mondta: aki eledelet ad az éhezőnek, az nekem adja azt. A jó Jézus pedig nem marad adósa senkinek, aki szereti a szegényeket.

Célkitűzés. Beszéljünk ma arról, hogyan segíthetünk másokon?

II. Tárgyalás. a) A szegény ember vendége.

Élt egyszer egy nagyon szegény napszámos ember, akinek nagy családja, sok gyermeke volt. Nagyon nehéz munkát kellett végeznie, hogy megkeresse a mindennapi kenyérré való, de mégis előfordult, hogy nem akadt minden nap munkája, így hát kenyér sem volt mindig családjának asztalán. Hogy mennyire szegények voltak, mutatja az, még Cirnos cicájuk is világgá bujdosott tőlük, mert egy fia egeret sem talált az egész házban, azok is megszöktek onnan. De hogyan is lett volna ott eger, amikor nem találtak annyi kenyeret sem, amennyi félfogukra elég lett volna.

Egyszer éppen nagy ünnepre készülődött a család. A negyedik kisbabát hozta a gólya, így hát keresztelőt tartottak. Már korán reggel összeállt a szegény ember és felesége, hogy megbeszéljék az ünnepi ebédet, mi is legyen délre?

— Töltött káposztát kellene csinálni, — mondta a szegény asszony.

— Utána meg sültlibát, — tóditotta az ember.

— Végül turósrétest, — adták meg a választ a gyermekek.

— De ezekhez még egy üveg jófajta vörös bor is jó volna ám! — mondta újra az ember.

Hanem bizony le kellett mondani előbb a töltöttkáposztáról, mert sem hus, sem káposzta nem volt a háznál, majd a sültlibáról, mivel nemcsak liba, de még tűzrevaló sem volt sehol, ugyanigy elmaradt a jó turósrétes is, mint a jófajta vörösbör; mindössze egy lábas paprikáskrumpli lett valóság a nagyszerű ebédből, az is igen szegényesen elkészítve. Már éppen föltálalta a szegény asszony az egyszerű étket, amikor kopogtattak az ajtón.

— Ugyan ki járhat erre, ahol még a madár sem jár? — kérdezte a napszámos, aztán fölkelt, hogy ajtót nyisson. Vén-séges, szakadtruhás ember állott a küszöb előtt. A ruháján folt hátán folt, a szakálla mellét verte, tán még a Mátra sem volt vénebb nála.

— Adjon Isten jó estét! — köszönt belépve illendően. — A faluba igyekeztem, hogy alamizsnát kérjek, de rámenteledett itt a falu szélén. Három napja nem láttam még kenyeret sem, három napja nem aludtam földél alatt. Adjatok egy falatka kenyeret s engedjétek meg, hogy meghuzódjam itt reggelig, a kemence mellett, a sutban.

— Hát csak kerülj beljebb, szegényember — mondta a napszámos, meg a felesége, — szívesen adunk, ami szegénységünkben telik. Azzal egy harmadik, bicegő lábu széket tettek az asztal mellé.

Az öreg koldus nem mondatta kétszer magának, leült s ugyancsak szorgalmasan kanalazta a jóízű ételt. Látszott, hogy igazán napok óta nem csuszott le egy falat se a torkán. A napszámoséknak maguknak se lett volna sok, ami a lábasban volt, így, eggyel megsaporodva meg se kottyant. De azért váltig kínálgatták a vendéket:

— Tessék, tessék, jó szívvel adjuk! — Mi már ugyis etünk, nem vagyunk éhesek.

Mikor aztán kiürült az edény, mint a tenyerem, ki is mártogatták, ki is törülgették, megszólalt az öreg koldus:

— Hát, bizony mi tagadás, nekem még korog a gyomrom, jól fog esni a töltöttkáposzta!

A napszámos elnevette magát:

— Biz az nekem is jól esnék, csak volna!

— Hogyne volna! — szolt a koldus, — hiszen ott rotyog a fazékban! Tálalja csak föl kedves gazdasszonyom.

A napszámos felesége fejcsóválva, hitetlenkedve ment a tűzhelyhez, fölemelte a fazék földjét, — hát uramfia! — csak ugyan akkora töltelékek rotyogtak ott, akár egy-egy gyermekfejl No, de ilyen csodát!

Hozzá is láttak iziben s egymásután tüntek el a hatalmas töltelékek a tálból, — hiszen a jó ég tudja, mikor volt ebben a konyhóban ilyen lakoma. Mikor a szájukat törülgették, megint csak megszólalt a koldus:

— Most pedig előhozhatja gazdasszonyunk a sült libát!

Ezen a mondáson még nagyobbat nevettek mindketten, a napszámos is, a felesége is.

— A sütlibát ám, ami nincsen! — szólt a gazda.

— Ha én mondom, hogy van! Nyissa csak ki a sütő ajtaját, kedves gazdasszonyom. Hiszen idáig érzem a finom szagát.

Csakugyan: a napszámos orrát is megcsapta a finom peccsenye illata. Nosza, kinyitotta a tűzhely sütőjének ajtaját, — hát majd hátratántorodott az álmélkodástól. Csakugyan ott pirult a kövér liba, csakugy csurgott róla a zsír...

— Csipd meg a karomat, apjuk, hadd tudjam meg, ébren vagyok-e, vagy álmodom? — kiáltott föl a napszámos felesége.

— Jobb lesz, ha hozzálátunk hamarosan, — felelt a napszámos.

Bizony hamarosan eltűnt a sütliba is a tálból, mégse rontották el gyomrukát, még a csontját sem adták oda a cirmos cicának, amely honnan, honnan nem, egyszerre csak előkerült. S hallga csak, újra megszólal a furcsa vendég:

— De most már ne haragudjon gazduram, ha arra kérem, ne sajnálja a fáradságot s hozzon egy pohárka bort. Mert a peccsenyét borral szokták lenyomtatni.

— Hej, hiszen most már magam is meginnám, — pödörgette bajuszát a napszámos. — De amikor egy gyűszűnyi sincs a háznál.

— Dehogynincs! — szólt a vendég. — Menjen csak gazduram a pincébe és üsse csapra a hordót.

A napszámos vállát vonogatva kelt föl: — Jól van, de megharagszom, ha a bolondját járhatja velem. Ám azért csak leballagott a pincébe s mit látott? Hatalmas hordó gömbölyödött a gerendán, még a csap is bele volt ütve. A napszámos megcsavarta, hát csak úgy ömlött belőle a piros bor. Kettőt lépett egy helyett, mikor felsietett, hadd lássa a csodát az asszony is!

Odafönt azután új meglepetés várt reá: az asztal közepén széles tál, tetézve turós, meg almásréteggel, bélessel.

Mindketten kerekre nyitott szemmel, félfő tisztelettel néztek a vendégre. Miféle szerzet ez, hogy ilyen csodákat tesz a szemünk láttára? — mondotta magában mind a kettő. Akkor így fordult hozzájuk a vendég:

— Te szegény ember, te szegény asszony! Ti igazán bebizonyítottátok, hogy jó szívetek van. Magatoknak is alig volt betevő falatotok, mégis megosztottátok velem, a megkésztettség vándorral. No hát, ezért megáldalak benneteket és megáldom ujszülött kis gyermeketeket.

Ezzel aztán eltűnt a vándor.

Hanem be is váltotta ígéretét: hűséges pártfogója volt ezentul is a napszámosnak és családjának egész életükben.

Megbeszélés. Akinek megcsik a szive a szegény iránt, aki-

nél nem talál zárt ajtókra, hideg szivre a szegény, azt megáldja az Isten.

b) A két testvér.

Élt egyszer egy szegény ember, annak volt két fia. Mikor eleget voltak már otthon, megkérték az édesanyjukat, süssön nekik utipogácsát, mert ők nyakukba veszik a világot s elmenek szerencsét próbálni. Marasztalta őket az anyjuk, de mikor látta, hogy hiábavaló minden beszéd, megsütötte nekik a pogácsát. Mindegyiknek huszat-huszat. Alig várta a két fiu, hogy megsüljön a pogácsa, már be is tarisznyázták és utnak indultak.

Amint mentek, napnyugtára nagyon megéheztek. Leültek hát egy erdő szélén s falatozni akartak. Azt mondja ekkor a fiatalabb testvér:

— Lássunk hozzá, testvér, együnk valamit, ki-ki a magáéból.

— Nem úgy van az, öcsém — szólalt meg az idősebb —, minek bontanánk ki mindkettőn tarisznyánkat, bontsuk ki előbb a tiedet, együnk abból, az enyém addig melegen marad s ha majd a tiéd elfogyott, akkor együnk az enyémből.

A fiatalabb belátta, hogy igaza van bátyjának, úgy cselekedett hát, amint az mondta. Így ment ez mindaddig, míg csak tartott a fiatalabb fiu pogácsájából. Mikor aztán a nagyobb pogácsájára került volna a sor, enni kért az öccse.

— Úgy megéheztem már, bátyám, adj pogácsát!

— Nem addig van az! — szól most a bátyja. — Ingyen nem adok, hanem csak úgy, ha előbb levághatom az egyik karod.

Mit volt mit tenni, éhes volt nagyon a testvér, levágatta hát az egyik karját s kapott ezért egy pogácsát. Másnap aztán a másik karjáért adott újra egy pogácsát neki gonoszlelkű bátyja, végre így megcsonkítva vezette az utón.

Nemsokára találkoztak egy öreg emberrel.

— Hová mentek, jó emberek? — kérdezte, ahogy összeérték.

A szegény megcsonkított fiu nem szólt semmit, hiszen azt sem tudta, merre, hová vezeti őt gonosz testvére. Megszólalt helyette a rossz bátyja:

— Világot látni.

— De ez a szegény, megcsonkított ember ugyan mit lát a világból, hiszen se lát, se hall, keze sincsen! — mondta megütözve a vándor.

A gonosz testvér nem sokat törődött a vándorral, hanem tovább ment, a megcsonkított fiu pedig elmondta, mint járt a bátyjával.

Nagyon megesett rajta az öreg vándor szive, így szól hozzá:

— Gyere el hozzám szolgálni, könnyű szolgálatod lesz s ellehetsz nálam a világ végéig is.

Mit tehetett mást a szegény csonka fiu, a bátyja már ugyanis elhagyta, ráállott a szóra s beállt az öreg vándorhoz.

Teltek, multak az évek s az öreg ember addig gyógyitgatta a szegény nyomorult teremtest, míg az teljesen felépült, mintha mi sem történt volna vele.

De most még erősebb lett a karja, mint volt, s olyan éles a szeme, mint a sasé. Mikor pedig nagyon megöregedett az öreg vándor, így szólt a fiuhoz:

— Azért, mert velem jöttél és szolgáltál nekem, néked adom azt a láda kincset, amit itt, meg itt, a fa alatt megtalálász. — Nemsokára meghal az öreg, a fiu pedig megkereste a kincses ládát s olyan gazdag lett belőle, amilyen nem volt több a vidéken. Bézze a gonosz testvér olyan szegény maradt, mint a templom egere.

Egyszer, amint vándorolt, megállott a fiatal testvér birtoka mellett. Alig várt néhány percig, egy gyönyörű fogat közeledett feléje, benne pedig öccse ült, akit ő hajdan olyan csunyán kifosztott, megcsonkított. Amint a kocsí elhaladt mellette, a jó fiu felismerte a koldusban gonoszlelkű bátyját. Megállította lovait, hozzá sietett s megölelve bátyját, így szólt hozzá:

— Látod, bátyám, te nagyon rosszat tettél velem, de én megbocsátok neked, hiszen testvérem vagy. Jőjj velem házamba s vendégem leszel, ameddig akarod.

Gondolhatjátok, mennyire megszegyelte magát a gonosz testvér. Alig akart hinni a füleinek, hiszen jól tudta, hogy seramit sem érdemelt meg jólelkű öccsétől.

Megbeszélés.

III. Összefoglalás. Vonatkoztatás a gyermekekre. Adatok-e már valakinek a magatokéból, amikor nektek is kevés volt? A nyomorgó szegényeket segíteni kell, ők is emberek, akik sokszor hibájukon kívül jutottak nyomoruságba. Segítetek másokon, a szegényeken, az elhagyottakon, megsegít érte a jó Isten.

1939. JANUÁR HAVA.

Rajz

II. osztály.

V á z l a t.

A tanítás anyaga: vonalvezetési gyakorlat, körívek.

Nevelői cél: természetszeretetre nevelés.

Szemléltetés: faágak.

I. Előkészítés: faágak szemléltetése. Az egyenes és görbe fogalma.

Célkitűzés: rajzoljuk le ezeket az ágakat!

II. Főrés: a tanító bemutatja a rajzolás módját a nagy táblán: halványan rajzolás, kerekítés, többszöri futtatás.

Rajzoljunk mind!

Rajzolás állva, levegőbe egész karmozgással, félkarmoz-